

Emilio MARIN

KRONIKA

IZVJEŠĆE O RADU ARHEOLOŠKOG MUZEJA U SPLITU U 1998. GODINI

UDK:
Stručni članak
Primljeno: 20. 2. 1998.
Odobreno: 15. 3. 1998.

Emilio MARIN
HR, 21000 SPLIT
Arheološki muzej
Zrinsko-Frankopanska 25

U 1998. godini Arheološki muzej - Split, odnosno njegovi djelatnici i odjeli imali su brojnu i raznoliku aktivnost, od kojih u ovom Izvješću ističemo poglavito onu, koja je bila poduprta ugovorima i novčanom potporom Ministarstva kulture.

Najveći dio aktivnosti Arheološkog muzeja u Splitu tijekom ove godine bio je i nadalje usmjeren na obnovu muzejske zgrade i program arheoloških radova u Naroni, kao i na projekt konzervacije novopronađenih spomenika - mramornih skulptura iz Augusteuma antičke Narone.

Nažalost, osim općih objektivnih okolnosti i niz lokalnih neprilika utjecao je na rad Muzeja, pa primjerice nije odobreno financiranje za muzejske uobičajene zaštitne radove u Saloni, kao ni na Visu. Tako se, naravno, nije mogao u cijelosti izvršiti planirani rad Muzeja za tekuću godinu.

Nakon dugo vremena, Muzeju je, krajem godine, odobreno novo radno mjesto kustosa-arheologa za lokalitet Issa i tamošnju arheološku zbirku.

Ministarstvo kulture donijelo je rješenje o imenovanju profesora Miljenka Domijana za novog člana Upravnog vijeća Muzeja.

Obnova zgrade i stalnog postava Arheološkog muzeja

Od niza neophodnih radova na preuređenju Muzeja, Ministarstvo je osiguralo novčanu potporu koja je omogućila sklapanje ugovora za izradbu vitrina stalnog postava u velikoj dvorani, koje su izrađene prema projektu arhitekta Vinka Peračića, a na temelju muzeološkog koncepta, kojeg su razradili ravnatelj i kustosi Muzeja. Do kraja kalendarske godine, premda je to bilo predviđeno ugovorom, izvoditelj nije u cijelosti dovršio posao.

Poboljšan je protuprovalni alarmni sustav, kao i vatrodojavni sustav.

Inventiranje i otkup arheoloških predmeta

Dovršeno je inventiranje cjelokupnog revidiranog stalnog postava za prapovijest.

Inventirana su dva poklopca antičkih sarkofaga koji su pronađeni prilikom građevinskih radova u Saloni.

Kataloški su obrađene i inventirane 354 antičke fibule iz Salone u Arheološkom muzeju, te 228 medicinskih instrumenata, također iz Muzeja.

Instaliran je numizmatički program NUMIZ. Arheološki muzej sudjeluje u projektu Fundmünzen der römischen Zeit, Kroatien.

Identificiran je i procijenjen novac zbirke Posinković, koja je ponuđena na otkup, te je i otkupljena zahvaljujući sredstvima Ministarstva kulture. Zbirka sadrži 1049 komada metalnog novca, 18 papirnatih novčanica te predmete iz prapovijesnog i rimskog doba.

Otkupljen je i novac V. Kljaković-Gašpića.

Posjet Muzeju i arheološkim lokalitetima

Kao što je poznato, Muzej je zbog preuređenja izložbene dvorane zatvoren za posjetioce, međutim, tijekom ljeta bilo je omogućeno razgledanje muzejskog vrta i lapidarija.

Ove je godine, nakon niza ratnih i poratnih godina, ponovno zabilježen izrazitiji turistički posjet Saloni, osobito u razdoblju od 25. lipnja do 20. rujna, kada je kroz jutarnje satove (8 - 19 sati, subotom od 9 - 13 sati, nedjeljom i blagdanima ulaz slobodan, cijene za odrasle 10 a za studente 5 kuna) lokalitet ukupno posjetilo odraslih 935, studenata 247 i u skupini 313 osoba. Statistički gledano, kroz navedeno vrijeme dnevno je prolazilo 21,3 posjetitelja, čime naravno ne možemo biti zadovoljni, međutim uspoređujući s prethodnom sezonom 1997. povećanje je preko 100%. Možemo navesti da su posjetitelji kupovali razglednice i vodiče, a u manjoj mjeri i ostale publikacije Arheološkog muzeja. Zanimljiv je i podatak da su od 16 novih razglednica Salone, koje je Muzej tiskao prošle godine, najtraženije bile one koje prikazuju amfiteatar i Manastirine u totalu.

Arheološki lokalitet Narone posjetilo je 3.000 posjetitelja, što smatramo vrlo dobrom posjećenosti, uključujući i zbirku, međutim tu Muzej nije naplaćivao nikakve ulaznice, budući da je turistička skrb zbirke u nadležnosti Gradskog kulturnog središta - Metković, s kojim je Muzej sklopio i pismeni sporazum.

Zbirka u Visu bila je otvorena od 15. lipnja do 18. rujna. Ukupno je prodano 851 ulaznica po 10,00 kuna.

Ove je godine Split i Salonu posjetilo nekoliko izuzetnih gostiju.

Tako je 4. listopada papa Ivan Pavao Drugi posjetio splitsku katedralu, nekadašnji Dioklecijanov mauzolej, gdje mu je vodič bio ravnatelj Muzeja. Tom prigodom papa je poklonio prigodnu medalju svog posjeta Hrvatskoj.

17. siječnja Dioklecijanovu palaču i Salonu, u pratnji ravnatelja Muzeja, posjetio je bivši talijanski predsjednik Francesco Cossiga.

2. svibnja Dioklecijanovu palaču, Salonu i Arheološki muzej, uz vodstvo ravnatelja Muzeja posjetili su članovi papinske Diplomatske akademije (Pontificia Accademia Ecclesiastica) na čelu s predsjednikom nadbiskupom Gabrielom Montalvom.

22. svibnja Palaču i Salonu posjetile su časne sestre ančele (Službenice milosrđa) iz matične kuće iz talijanskog grada Brescia.

Biblioteka i arhiv

Dovršeno je uređenje velike bibliotečne dvorane, koja je novim preustrojem postala i čitaonica. S obzirom na uvedeno grijanje i hlađenje, sada je omogućen ugodni radni ambijent, kako muzejskim djelatnicima tako i vanjskim korisnicima biblioteke.

Ne samo muzejski djelatnici, već i drugi stručnjaci koristili su arhivsku građu (arhiv Muzeja, arhiv "Bihaća", grbovnici obitelji Buffalis, Splitski statuti, izvještaji V. Dandola, glazbeni rukopisi, benevetanski rukopisi, arhiv F. Bulića, L. Jelića, F. Carrare, A. Bajamontija, obitelji Savo, A. Grgina, omiški spisi, zapisnici trogirskog zdravstvenog vijeća).

Obrađeno 586 svezaka, broj čitača 216, korišteno knjiga 753 sveska.

Izdavačka djelatnost

Tiskana su dva sveska *Radova 13. međunarodnog kongresa za starokršćansku arheologiju*, kao prilog *Vjesnika za arheologiju i historiju dalmatinsku* sv. 87-89. (ugovorena je i potpora Ministarstva znanosti). Pripremljen je i ugovoren za tisak treći svezak *Radova*, trobroj *Vjesnika* i separat *Narona I - Sv. Vid.*

Svezak I *Radova* kongresa prikazala je M. Jarak u *Obavijestima HAD-a*, 3 XXX/1998., 130-134.

Odjel tehničkih poslova

Preparatorska radionica nastavila je raditi na konzervaciji i čišćenju raznih spomenika: prvenstveno za stalni postav: ukupno 899 eksponata.

Za publiciranje je izrađeno 452 crteža. Poglavitito je za istaknuti opsežan rad na kompletiranju ilustrativnog dijela knjige *Salona III: Manastirine*, te novog vodiča po Naroni, kao i Radova 13. CIAC-a.

Napravljene su tri replike zlatnog nakita za potrebe muzeja u Makarskoj.

Obavljena su sva snimanja za potrebe Muzeja: protokolarna snimanja, numizmatika, predmeti za stalni postav, proces konzervacije skulptura iz Narone itd. Muzejski fotograf posjetio je sajam Photokina 98 u Kölnu.

Razvijeno je 33 crno-bijelih filmova i 25 kolor filmova (ukupno 1481 fotografija) i 42 dia filmova. Izrađena je 1126 crno-bijela fotografija. Upisano je 256 negativna i pozitivna u fototeku.

Za potrebe projekta konzervacije i restauracije kipova iz Narone izvršene su sve predviđene radnje za trećinu od ukupnog broja kipova. Također je na samom lokalitetu Augusteuma konsolidirana žbuka, a izvađen je i dio antičkog mozaika u blizini foruma, a u svezi s jednom novogradnjom, odnosno adaptacijom garaže.

Izložbena aktivnost

Iz redovitog rada nastavljena je, bez ikakve posebne financijske potpore, konzervacija i restauracija eksponata koji su izabrani za novi stalni muzejski postav (ukupno oko 3.500 eksponata) te rad na konzervaciji i restauraciji skulptura iz Augusteuma u Naroni (u svrhu pripreme buduće izložbe tih skulptura, koje financira Ministarstvo kulture), a paralelno se obavlja i stručno-znanstveni posao s tim u svezi, u kojem sudjeluju, osim muzejskih stručnjaka, i vanjski suradnici.

Upriličeno je u Muzeju *Događanje muzeja V* u povodu Dana Grada Splita i njegova zaštitnika Svetog Dujma. U okviru *Događanja 4.* svibnja navečer (glavna svečanost), te 5. svibnja navečer i 6. svibnja ujutro, prikazivan je i film *Ave Narona* u režiji Bogdana Žižića. Za prvu večer izdan je prigodni letak u kojem je bilo objašnjeno *Događanje*, svi novouređeni muzejski prostori bili su dostupni posjetiteljima, poglavito preuređeno potkrovlje, u kojem su bili izloženi originalni projektantski nacrti Kirsteina i Ohmana, po kojima je sadašnja zgrada Muzeja sagrađena uoči Prvog svjetskog rata, te nova restauratorsko-preparatorska radionica, u kojoj je bio demonstriran rad na konzervaciji skulptura iz Narone. Sve skulpture bile su također dostupne posjetiteljima u dijelu lapidarija koji je posebno za to preuređen. Simultano se izmjenjivalo tumačenje spomenika i pjevanje ili sviranje klapa, odnosno orkestra, i to pred nagrobnom pločom Svetog Dujma u lapidariju, ispred restauratorske radionice i u perivoju pred muzejskom zgradom.

U prigodi posjete pape Ivana Pavla Drugog a u povodu završetka revizijskih istraživanja na Manastirinama, upriličena je u maloj izložbenoj dvorani izložba

“Manastirine” s prigodnim katalogom (kustos Jagoda Mardešić). Istovremeno je predstavljena i knjiga E. Marina *Salona Narona - Razgovori*, koju je u ime suizdavača, Matice hrvatske iz Sarajeva, predstavio dr. Veljko Paškvalin, prof. starokršćanske arheologije na Vrhbosanskoj teologiji u Sarajevu. Izložbu je otvorio, uz kratku pozdravnu riječ ravnatelja Muzeja (PRILOG I), nadbiskup-metropolita mons. Ante Jurić. Izložbenom otvorenju su nazočili i sudionici znanstvenog skupa “Grčki utjecaj na istočnojadranskoj obali”.

U prigodi dovršetka obnove crkve Sv. Vida u Vidu, postavljena je trajna izložba o arheološkim pronalascima u samoj crkvi Sv. Vida.

Muzej je bio organizator izložba *Ave Narona* i *Otisci cesarica* (postav iz prethodne godine: kustos Zrinka Buljević), u Sarajevu, Metkoviću, Sinju, Hvaru i Umagu. Krajem godine, izložba *Ave Narona* je uključena u stalni postav arheološke zbirke Narone u Vidu.

Izložba *Pro Salona* (kustos Ema Višić Ljubić) upriličena je u Splitu (u Fotoklubu u Marmontovoj ulici) te u Zagrebu (Turistički sajam ITTF 1998. 7.-9. svibnja), Sarajevu (Umjetnička galerija BiH, otvorenje 2. lipnja), Metkoviću (Gradsko kulturno središte, otvorenje 15. lipnja; istom prigodom predstavljena je knjiga *Salona Narona - Razgovori* te video film o istraživanjima Sv. Vida 1993. godine), Hvaru (Galerija Arsenal, otvorenje 7. srpnja), Sinju (Hotel Alkar, otvorenje 3. kolovoza), Umagu (Gradski muzej, otvorenje 9. veljače). Na otvorenju u Splitu, 3. travnja, u nazočnosti gradonačelnika Solina, govorili su ravnatelj Muzeja i prof. dr. Branimir Lukšić, župan splitsko-dalmatinski. U Sarajevu, nazočnoj publici obratili su se, uz ravnatelja Muzeja, ravnatelj Galerije i dr. Veljko Paškvalin (istoga dana predstavljena je i knjiga *Salona Narona - Razgovori* u samostanu Sv. Anto-Bistrik, sve u okviru Danâ Hrvatske u Sarajevu, u organizaciji veleposlanstva Republike Hrvatske u BiH, kao i Matice hrvatske, ogranak Sarajevo, kao suizdavača knjige; 6. lipnja o tome je izvijestila *Hrvatska riječ*, Sarajevo, a potom *Hrvatska misao* II/7-8, 1998., MH Sarajevo, p. 171-174: prikaz knjige iz pera Veljka Paškvalina; p. 204-207: prikaz izložbâ iz pera istog autora). U Sinju su govorili, uz ravnatelja Muzeja, gradonačelnik Jukić, fra Jozo Soldo i Mirko Marijanović, u ime dviju Matice (sinjske i sarajevske) koje su suizdavači knjige *Salona Narona - Razgovori*, koja je tom prigodom također predstavljena. U Pučišćima izložbu je otvorio ravnatelj Muzeja u Galeriji Porat 30. rujna, u povodu Sv. Jeronima, blagdana općine.

Muzej je ugostio izložbu grafike F. L. Cassasa, uz predstavljanje knjige Lj. Krmptića “Spon, Adam, Cassas i Lavalée u Hrvatskoj” u maloj izložbenoj dvorani, odnosno pred muzejskim pročeljem 20. kolovoza 1998. Na predstavljanju su uzeli riječ gospođa Agneza Szabo iz Zagreba, prof. Noël Duval iz Pariza, prof. Nenad Cambi, ravnatelj Muzeja i S. Ivčević, koja je u ime Muzeja organizirala tu večer. Izložbu je otvorio u ime Ministarstva kulture Radoslav Bužančić.

Muzej je sudjelovao svojim eksponatima na izložbi "Rimsko staklo iz Hrvatske" u palači Barberini u Rimu (28 staklenih predmeta iz rimsko-provincijalne zbirke) od 16. siječnja do 16. ožujka. Potom je izložba prenijeta u Lisabon i Veneciju.

Za potrebe jubilarne izložbe u Gradskom muzeju u Makarskoj, Muzej je također posudio niz svojih eksponata, uz nekoliko kopija koje su izrađene u muzejskoj radionici, što je sve zabilježeno u prigodnom katalogu (otvorenje 7. listopada paralelno sa skupom Hrvatskog arheološkog društva).

Muzej je posudio eksponate za izložbu *Ad basilicas pictas* Konzervatorskog odjela Ministarstva kulture u Splitu, te sarkofag (CIL III 12964) za potrebe samostalne izložbe Ž. Marovića u galeriji Miroslav Kraljević u Zagrebu.

SOLIN - SALONA

Od stalnih i uobičajenih radova u Saloni, Naroni i Visu, u ovoj je godini sa strane Ministarstva ugovoren jedino rad u Naroni. Bez obzira na to, Muzej je u želji da zadrži kakvoću uređenog lokaliteta nastavio s održavanjem uređenja Manastirina, episkopalnog centra i Marusinca odvajajući za to iz redovitih mjesečnih sredstava.

O tekućoj kontroverznoj problematici u Saloni, a glede nesporazuma sa splitskom konzervatorskom službom, održan je sastanak, na poziv ministra kulture, u Supetru, za vrijeme međunarodnog arheološkog skupa 5. svibnja. Na sastanku su prihvaćeni argumenti ravnatelja Muzeja, tako da je za očekivati prestanak blokiranja muzejske aktivnosti u Saloni. Naime, nesporazumi koje smo spomenuli javno su se manifestirali nakon otvaranja izložbe *Pro Salona* 3. travnja u Foto-klubu u Splitu, kada je ravnatelj Muzeja u prigodi otvaranja izložbe *Pro Salona* (koja je imala za namjeru fotografijama Zorana Alajbega pružiti uvid u znamenitosti antičke Salone, koje su u proteklom desetljeću ponovno predstavljene domaćoj i stranoj javnosti, nakon što su dugo godina bile potpuno zapuštene i neodržavane; prvo predstavljanje izložbe bilo je u Domu kulture "Zvonimir" u Solinu krajem 1997. godine) prozvao splitsku konzervatorsku službu, tj. konzervatore-arheologe bivšeg Regionalnog zavoda za zaštitu spomenika kulture. *Slobodna Dalmacija* koja je donijela vijest o otvaranju izložbe 5. travnja, nije željela objaviti navedeni govor, već je 8. travnja samovoljno sklopila članak od izvadaka iz govora ravnatelja Muzeja i komentara na te izvadke sa strane magistra Joška Belamarića, pročelnika Konzervatorskog odjela. Najvažniji dio iz navedene prigodne riječi ravnatelja Muzeja, uklopljen je u predgovor knjige *Salona Narona - Razgovori* (str. 11-12). Na kraju prigodne riječi, ravnatelj Muzeja je zahvalio dosadašnjim solinskim gradonačelnicima i ministrima kulture koji su odobrili program Muzeja za Salonu i financijski

omogućili realizaciju na terenu. Hrvatska doista treba odlučiti o sudbini svog u svijetu najpoznatijeg lokaliteta. Alternativa je put kojega sada neki nude ili put koji smo pokazali da je moguć tijekom proteklog desetljeća.

19. listopada je ministar kulture mr. Božo Biškupić donio rješenje o osnivanju Povjerenstva za usklađivanje poslova i programa zaštite arheološke zone i nalazišta Salone u Solinu, sa sjedištem u Arheološkom muzeju u Splitu. U Povjerenstvu su imenovani Joško Belamarić, pročelnik Konzervatorskog odjela Ministarstva kulture Split, E. Marin, ravnatelj Arheološkog muzeja Split, Ante Milošević, ravnatelj Muzeja hrvatskih arheoloških spomenika Split, Ivan Šarić, zamjenik ministra kulture i Predsjednik Hrvatskog arheološkog društva.

Muzejski kustosi sudjelovali su u stvaranju sinopsisa za potrebe dokumentarnog filma o Saloni, s kompjutorskim rekonstrukcijama, kao i na predstavljanju lokaliteta Salone u sklopu muzejskog predstavljanja na Internetu, te u izradbi radne verzije prijedloga za uređenje lokaliteta za potrebe Svjetske banke.

Temeljem dosadašnjih muzejskih programa, koji su bili odobreni od Ministarstva kulture, ravnatelj Muzeja je vodio razgovore s predstavnicima Svjetske banke u svezi mogućnosti financiranja uređenja arheološkog lokaliteta do 14. srpnja. Tada su preliminarno muzejski prijedlozi bili prihvaćeni, da bi se na jesen ispostavilo kako je ta odluka suspendirana. U svezi s tom problematikom, koja je i naglašena novim prijedlogom za Svjetsku banku o izgradnji tzv. multimedijalnog centra, Upravno vijeće Muzeja i ravnatelj sačinili su dopis koji su uputili Ministarstvu kulture (PRILOG II).

S obzirom da se 1998. navršilo 100 godina od gradnje Tusculuma, Muzej je upriličio skromnu svečanost na Manastirinama ispred Tusculuma 29. srpnja u 9 sati ujutro. Istom prigodom polaganjem vijenca odata je počast uspomeni don Frane Bulića (spomendan smrti, koji Muzej redovito obilježava), te je predstavljena knjiga *Salona Narona - Razgovori* (fra Josip Ante Soldo, u ime suizdavača Matice hrvatske iz Sinja). Uzeli su riječ ravnatelj Muzeja, potom i nadbiskup metropolita mons. Ante Jurić, gradonačelnik Solina Zvonimir Hrgović, te rektor Sveučilišta u Splitu prof. dr. Ivo Babić.

Uspostavljeni su kontakti s predstavnicima Udruge za zaštitu okoliša i unapređenje kulture življenja "Život", Sv. Kajo - Solin, te dogovorena izradba programa suradnje Muzeja s osnovnom školom "Don Frane Bulić"; održavani su kontakti s novoosnovanom turističkom zajednicom Grada Solina, te s predstavnicima Hrvatskih cesta glede info-ploča (kustos Ema Višić Ljubić).

Manastirine

Radovi na Manastirinama i zgradi Tusculuma ove su godine bili usmjereni na održavanje, dovršetak revizijskih istraživanja, uz prateću dokumentaciju, te

na konzervaciju pojedinih djelova lokaliteta. Saniran je i konzerviran oštećeni zid kod groba Svetog Duje. Izrađena su i postavljena nova ulazna vrata na Manastirinama, a uređeno je i parkiralište. Iz Solina su prenesena dva oštećena poklopca sarkofaga od prokoneškog mramora, te su postavljeni u lapidariju s južne strane Tusculuma.

Episkopalni centar, oratorij, terme, Porta Caesarea

Redovito je održavan cijeli arhitektonski sklop.

Marusinac

Iz navedenih razloga, nažalost nisu mogli biti izvršeni predviđeni radovi, međutim lokalitet je temeljito očišćen od smeća i raslinja u dva navrata, dok je kroz cijelu godinu čišćen od krupnog otpada.

VID KOD METKOVIĆA - NARONA

U Naroni su vođeni opsežni arheološki radovi (4. lipnja - 4. srpnja i 26. listopada - 15. studenog) na području tzv. Gornjih njiva, koje bi trebale biti sastavni dio budućeg muzejskog paviljona. Također su izvedeni komplementarni radovi na dijelu antičkog foruma, te hidroarheološki radovi u suradnji s Arheološkim muzejom iz Zadra. U ovim poslovima, participiralo je Gradsko poglavarstvo Metkovića, na način da je podmirilo hotelske troškove stručne ekipe Muzeja u Metkoviću. O radovima je podneseno izvješće Konzervatorskoj upravi i Ministarstvu.

Na prostoru lokaliteta Plečaševe štale nastavljen je od ranije započet rad unutar i izvan ograđenog prostora, tj. mjesta Augustova hrama. Istražio se preostali dio foruma ispred samog hrama. U tom dijelu konstatirano je stanje koje potvrđuje lanjska istraživanja, tj. da je antički forum bio sagrađen nad ruševinama helenističkog trgovišta iz 2. st. pr. Krista. Zapadno od mjesta Augustova hrama, na tzv. gornjoj parceli Plečaša, započeto je istraživanje na prostoru od 416 m², koji je otkupljen od strane Grada Metkovića da bi ušao u sastav budućeg muzejskog paviljona. Na tom prostoru, uz vrlo složene uvjete rada, izvršen je otkop i odvoz oko 500 m³ zemlje, te je uspjelo u cijelosti definirati gabarite prostora. Otkriven je veliki ogradni zid hramskog prostora, tzv. temenos, sačuvan u visini od oko 5 metara, iz prvog desetljeća prije Krista, te dio velike, izvršno građene zgrade uz forum, s naknadno građenom velikom apsidalnom dvoranom. Trenutno pronađeni sitni arheološki materijal ukazuje na vrijeme završetka života tog prostora krajem 4. st., što se podudara s onim što smo konstatirali u okviru

dosadašnjih istraživanja samoga hrama. Detaljno arheološko istraživanje koje bi trebalo uslijediti, dat će konačni odgovor na vrstu i vrijeme navedenih građevina. Već sada se može kazati da je odluka o otkupu tog dijela Plećaševa posjeda bila vrlo opravdana, te da će biti moguće vrlo dobro uklopiti taj dio u budući muzejski paviljon.

Podvodna arheološka istraživanja pokazala su da je rijeka prolazila tim istim smjerom, ali nešto istočnije, tako da se može zaključiti kako je, uz malu oscilaciju, i antička obala bila na mjestu na kojem je i današnja. Tijekom podvodnog rekognosciranja pronađen je, između ostalog, i jedan ulomak antičke skulpture. U neposrednoj vezi s tim rekognosciranjem, otvorene su i sonde na samoj obali, koje su dale dobar rezultat: dobio se završni dio rimske forumske kanalizacije, te južna ivica forumskog stilobata s jugoistočnim uglom, pa je sve to pružilo podatke za cjelovitu idejnu rekonstrukciju gabarita antičkog foruma.

Paralelno s tim glavnim poslovima, dovršili smo posljednju etapu našeg višegodišnjeg rada na konzervaciji i prezentaciji starokršćanske crkve i srednjovjekovnog groblja Sv. Vida, te u samoj crkvi postavili stalnu izložbu na sam blagdan Sv. Vida 15. lipnja. Istoga dana u Gradskom kulturnom središtu u Metkoviću, u povodu desetogodišnje kontinuirane i sustavne arheološke djelatnosti u Naroni, postavili smo izložbe *Otisci cesarica* i *Pro Salona*, uz reprizu izložbe *Ave Narona*.

S Gradskim kulturnim središtem u Metkoviću, temeljem Statuta Arheološkog muzeja u Splitu, sklopljen je sporazum o arheološkoj zbirci Narone.

VIS - ISSA

Arheološka zbirka Isse je bila obogaćena novim dvojezičnim letkom.

Branko Kirigin, muzejski savjetnik bio je angažiran u radu povjerenstva Ministarstva kulture a u svezi problematike originala i kopija brončane glave Artemide iz Visa.

MEĐUNARODNA SURADNJA

Premda mu nije osigurana nikakva novčana potpora u 1998. godini, Muzej je nastavio međunarodnu suradnju na temelju projekata koji su ugovoreni s Francuskom, Španjolskom i Italijom i to poglavito kabinetskim radom na pripremi publikacije o Manastirinama (koja će se pojaviti kao treća knjiga u nizu *Salona* u suizdanju Muzeja i Francuske škole u Rimu) te na publikaciji o Kuli Ereš (koja će se pojaviti kao prva knjiga zbirke naronitanskih natpisa u suizdanju sa Sveučilištem u Macerati).

U svezi suradnje na izdavanju Akta 13. CIAC-a, možemo naglasiti izvrsne odnose s PIAC-om iz Rima, koji su uključili i novčani prilog PIAC-a za tiskanje *Radova*. Isto možemo naglasiti i za UNESCO, koji je zahvaljujući odluci glavnog direktora, dao svoj doprinos za rad na spomenicima Augusteuma iz Narone.

U okviru dugogodišnje suradnje s Francuskom, E. Marin, muz. savj., Maja Bonačić Mandinić, viši kustos, Jagoda Mardešić, kustos, Aida Šarić, kustos, te Branko Pender, voditelj odjela tehničkih poslova, sa suradnicima, završili su rad na pripremi trećeg sveska serije *Salona* (Manastirine). Tijekom mjeseca kolovoza prof. Nancy Gauthier i Françoise Prevot radile su na pripremi četvrtog sveska serije *Salona* (korpus starokršćanskih natpisa Salone) u Splitu.

Objavljene su recenzije o publikacijama *Salona I*: J. Horvat, *Arheološki vestnik* 48/1997, 375; L. Pasquini Vecchi, *Felix Ravenna* 4, fasc. 1/2/1991 - 1992, 283-287; C. Downing Hemans, *AJA* 101, 4 oct. 1997, 810-812; M. Mayer, *Anuary de filologia - Studia Graeca et Latina*, XIX, 1996, D,7, 164-167 i o *Salona II* (navedene recenzije na engleskom C. Downing Hemans i na katalonskom M. Mayer, te A. Michel, *AnTard*. 6/1998, 412-415). O obje knjige napisao je opširnu recenziju i H. W. C. Frend, *Journal of Theological Studies* 48, 2, oct. 1997, 709-712.

Ko-direktor projekta suradnje između Arheološkog muzeja u Splitu i Sveučilišta u Barceloni i Macerati E. Marin, zajedno s profesorima Gianfranco Paci sa suradnicima, Marc Mayer i Isabel Roda, radili su na korpusu latinskih napisa Narone i to na samom lokalitetu, te u Muzeju u Splitu, krajem kolovoza i početkom rujna.

Ove godine potpisan je i novi međunarodni sporazum sa Španjolskom o zajedničkom proučavanju skulptura iz Narone, 10. prosinca (Department de Ciències de l'Antiguitat i de l'Edat Mitjana, UAB).

Branko Kirigin, muz. savj., nastavio je rad na međunarodnom projektu "Jadranski otoci".

ZNANSTVENI SKUPOVI

Muzej je sudjelovao u organizaciji skupa o grčkom utjecaju na istočnom Jadranu, kojeg je upriličio Književni krug iz Splita 24.-25. rujna, u okviru *Knjige Mediterana*, dok je s Arheološkim institutom Sveučilišta u Londonu zajednički organizirao jednodnevni znanstveni skup u Londonu 14. svibnja o novim arheološkim istraživanjima Arheološkog muzeja Split (predsjedao Prof. J. Wilkes). Muzejski djelatnici sudjelovali su svojim priopćenjima na raznim znanstvenim skupovima, te svojim priložima u raznim stručno-znanstvenim publikacijama u zemlji i u inozemstvu.

Ravnatelj E. Marin, sudjelovao je priopćenjem na skupovima:

- *One-day Conference*, Institute of Archaeology, London.
- *Međunarodni znanstveni skup u povodu uvrštenja Eufrazijane u UNESCO-vu listu*, Poreč.
- *Grčki utjecaj na istočnojadranskoj obali*, Split
- *Antički forum*, Pula
- *Starokršćanska epoha u Makedoniji*, Skopje
Branko Kirigin, muz. savj., sudjelovao je priopćenjem na skupovima:
- *Grčki utjecaj na istočnojadranskoj obali*, Split
- *I Greci in Laguna*, Venecija
Maja Bonačić Mandinić, viši kustos, sudjelovala je dvama priopćenjima na skupu:
- *Grčki utjecaj na istočnojadranskoj obali*, Split
Jagoda Mardešić, kustos, sudjelovala je priopćenjem na skupu
- *One-day Conference*, Institute of Archaeology, London.
Arsen Duplančić, voditelj biblioteke sudjelovao je priopćenjem na skupu HAD-a u Makarskoj.

STRUČNI I ZNANSTVENI RADOVI (tiskani ili predani u tisak u 1998. godini)

E. Marin

(urednik)

- *Acta XIII Congressus Internationalis Archaeologiae Christianae / Radovi XIII. međunarodnog kongresa za starokršćansku arheologiju*, Split - Poreč 1994, I-II (ed N. Cambi, E. Marin), Città del Vaticano-Split 1998.

Knjiga:

- *Salona Narona - Razgovori*, MH, Sarajevo - Sinj 1998.

Znanstveni radovi:

- *Arheološki muzej u Splitu i Boka Kotorska*, PPUD 35, Petriciolijev zbornik, I, Split, 1995, p. 67-80 (Summary: Archaeological museum in Split and Boka Kotorska)
- *Narona vom 6. bis zum 9. Jahrhundert, Domum Tuam Dilexi, Miscellanea A. Nestori (Studi di antichità cristiana LIII)*, Città del Vaticano, 1998, p. 543-560.
- *La publication des inscriptions romaines de Salone et de Narone - La nécropole dite d'Hortus Metrodori à Salone et les cultes païens à Narone: la nouvelle inscription de l'Augusteum*, *Epigrafia romana in area adriatica*, IXe Rencontre franco-italienne sur l'épigraphie du monde

- romain (Macerata, 1995)*, ed. G. Paci, Macerata 1998, p. 51-60.
- *Korespondencija de Rossi - Bulić u Arheološkom muzeju u Splitu, Acta XIII CIAC, I, Città del Vaticano-Split 1998*, p. 397-406.
 - *Consecratio in forma Veneris u Augusteumu u Naroni, Dolina Neretve, Dubrovnik 4/1998*, p. 39-48.

Stručni radovi:

- *Rapport complémentaire sur les progrès de l'épigraphie depuis 1986 sur le territoire de l'ancienne Yougoslavie, Actes du Xe Congrès international d'épigraphie grecque et latine (Nîmes 1992)*, ed. M. Christol, O. Masson, Paris 1997, p. 415-429 (en collaboration avec N. Duval et alii).
- *Uspon i pad carskog kulta u novootkrivenom Augusteumu u Naroni, The rise and the fall of the Imperial Cult in the recently discovered Augusteum in Narona, Materijali, 9, Pula 1997*, p. 33-34, 76-77.
- *Preface, B. Aleksova, Loca sanctorum Macedoniae - The cult of martyrs in Macedonia from the 4th to the 9th centuries*, Skopje 1997, p. 13-14.
- *La Dalmazia centrale fra Paleocristiano ed Alto Medioevo con speciale riferimento alle Marche, Civiltà contadina e civiltà marinara nella Marca meridionale e nei rapporti fra le due sponde dell'Adriatico, VII Seminario di Studi (Cupra Marittima 1995)*, Cupra Marittima 1998, p. 245-271.
- *Solin-Salona, Ciudades antiguas del Mediterráneo* (ed. M. Mayer, I. Rodà), Barcelona 1998, p. 150-151. (simultano izdanje i na katalonskom)
- *Split-Spalatum, ibid.*, p. 152.
- *Chronique du XIII CIAC / Kronika XIII CIAC, Acta XIII CIAC, I* (ed. E. Marin), Città del Vaticano-Split 1998, p. 31-111.
- *CIL Naronae, Aquileia nostra 68/1997 (Notiziario epigrafico, III Tavola rotonda Alpe Adria)*, p. 330.
- *Jelenin epitaf sto godina drugi put među Hrvatima, Stota obljetnica otkrića nadgrobnog natpisa hrvatske kraljice Jelene 1898.-1998.*, Solin 1998, p. 23-27.
- *Istraživanje foruma u Naroni / Exploration of the Narona forum, Materijali, 10, Pula 1998*, p. 27, 68-69.
- *Narona u vrijeme Carla Patscha i danas, Dolina Neretve, Dubrovnik 4/1998*, p. 55-58. (pretisak predgovora prijevoda knjige C. Patscha)

Članci, odnosno, razgovori u novinama:

- *Jedini Hrvat u elitnoj francuskoj ustanovi* (razgovor vodio Z. Olić), *Večernji list*, Zagreb, 29. 7. 1998.
- *Čudesni sarkofag iz trećeg stoljeća, SD*, 21. 9. 1998.

- *Okupljanje prvih kršćana mučenika - Starokršćanska Salona, SD, 24. 9. 1998.*
- *Le toccanti vestigia della Salona cristiana, L'Osservatore Romano, Suppl. Giovanni Paolo II in Croazia, 30. 9. 1998, p. 20.*
- *Papa je bio impresioniran katedralom Svetog Duje (razgovor vodio I. Šćepanović), SD, 6. 10. 1998., p. 2.*
- *Salonitanskoga Tusculuma prvo stoljeće - don Frane Bulić, vidoviti čarobnjak, Cicero I, 1998, p. 107-109.*

U tisku:

- *Consecratio in formam Veneris dans l'Augusteum de Narona, Mélanges R. Turcan.*
- *Elementos para una puesta al día de las inscripciones del campo militar de Bigeste, Akti znanstvenog skupa o rimskoj vojsci, Lyon.*
- *Priopćenje sa znanstvenog skupa "Grci na Jadranu".*
- *Les fouilles récentes du forum et de l'Augusteum de Narona, Découverte de l'emporion hellénistique, Revue Archéologique.*
- *Split, Narona, Encycl. of Early Christian Art and Archaeology (ed. P. Corby Finney).*

B. Kirigin

(urednik):

Knjiga:

- *2001 arheološko nalazište na srednjodalmatinskim otocima: što s njima?, Hvar/Split 1998.*
- *20001 Archaeological Sites on the Central Dalmatian Islands. Do They Have Any Future? (editor), Hvar/Split 1998.*
- Znanstveni rad:
- *Archaeological evidence for the cult of Diomedes in the Adriatic, Hesperia 9, Roma 1998; p. 63-110. (sa S. Čače)*

Stručni rad:

- *Issa ž97, Obavijesti HAD-a, XXX, 2/1998, p. 46-52 (sa S. Ivčević)*

Članak u novinama:

- *Počeci civilizacije na Jadranu, Jutarnji list, 6. 8. 98, 24 i 41.*

Maja Bonačić Mandinić

(priređivač i prevoditelj)

Knjiga:

- J. Brunšmid, *Natpisi i novac grčkih gradova u Dalmaciji*, Split 1998. (napisala predgovor i uvod)

Znanstveni rad:

- *Parva Salonitana: nekoliko primjeraka novca 4.-6. stoljeća iz Salone*; Numizmatičke vijesti 51/1998 - svečani broj u povodu 70. obljetnice Hrvatskog numizmatičkog društva, p. 13-16.

U tisku:

- *Sv. Vid - numizmatika*, VAHD

Jagoda Mardešić

Članak u novinama:

- *Rezultati revizijskih istraživanja - o izložbi Manastirine*, Solinska kronika br. 49, 15. 10. 1998.

U tisku:

- *Preuređenje zgrade Arheološkog muzeja u Splitu*, Informatica Museologica.
- *Sv. Vid - keramika*, VAHD

Zrinka Buljević

Stručni rad:

- *Kristov ili Karakalın mač?*, Obavijesti HAD-a, XXX, 2/1998, p. 53-58.

U tisku:

- *Sv. Vid - staklo*, VAHD.

Sanja Ivčević

Stručni radovi:

- *Issa* ž97, Obavijesti HAD-a, XXX, 2/1998, p. 46-52 (s B. Kirigin)
- *Osvojt na izložbu "Manastirine" u Arheološkom muzeju Split*, Obavijesti HAD-a, XXX, 3/1998, p. 179-180.

Emma Višić Ljubić

Stručni radovi::

- *Uz stotu obljetnicu gradnje Tusculuma*, Obavijesti HAD-a, XXX, 1/1998, p. 121-122.
- *Uz stotu obljetnicu otkrića nadgrobnog natpisa hrvatske kraljice Jelene*, Obavijesti HAD-a, XXX, 3/1998, p. 190-193.

Članci u novinama:

- *Pro Salona na turističkom sajmu*, Solinska kronika, br. 44, god. 5, Solin 15. 5. 1998.
- *Jedina salonitanska građevina pod krovom*, Solinska kronika, br. 45, god. 5, Solin 15. 6. 1998.
- *Poklopac antičkog sarkofaga u temeljima novogradnje*, Solinska kronika, br. 51, god. 5, Solin 15. 12. 1998.

Arsen Duplančić

Stručni i znanstveni radovi:

- *Opis oltara sv. Staša u splitskoj katedrali iz dvadesetih godina XVIII. stoljeća*, Kulturna baština, Split 20/1997, 28-29, str. 75-94.
- *Bilješke uz mapu "Splitska narodna nošnja", u: Splitska grandeca*, Split 1998, str. 37-44.
- *Diploma o rimskom plemstvu Splitsanina Ivana Petra Marchija*, Mogućnosti, Split XLV/1998, 1-3, str. 137-144.
- *Regesta zapisnika splitskoga Velikog vijeća od 1620. do 1755. godine. Građa i prilozi za povijest Dalmacije*, Split 14/1998, 271. str.
- *Splitska narodna nošnja*, Split 1998, 30 listova.

Predavanja

Muzejski savjetnik E. Marin održao je nastupno predavanje na Umjetničkoj akademiji Sveučilišta u Splitu 17. travnja (nakon izbora za naslovnog redovitog profesora, koji je potvrđen na sjednici Sveučilišnog savjeta 12. ožujka 1998.), te je na jesen započeo s redovitom nastavom, dok je na tribini Teologije u Sarajevu održao predavanje o starokršćanskoj Saloni i Naroni 1. lipnja, a na seminarima starokršćanske arheologije u Rimu, u Francuskoj školi 10. prosinca, o Naroni. 26. kolovoza na Gospinu otoku u Solinu sudjelovao je prigodnim predavanjem na svečanoj akademiji, u organizaciji župnog ureda i Doma kulture "Zvonimir", a u povodu stote obljetnice otkrića nadgrobnog natpisa kraljice Jelene.

Suradnja sa sredstvima javnog priopćavanja

Sredstva javnog priopćavanja, općenito uzevši, dosta su pažnje poklonila djelatnosti Muzeja, osobito u svezi radova u Naroni, pa o tome navodimo samo neke važnije vijesti: *Slobodna Dalmacija* 2. 7.; dubrovačko izdanje 18. 6. i 26. 7.; *Večernji list* 5. 7., *Dubrovački vjesnik* 5. 7., *Glas Istre* 21. 11. Osobitu pozornost pobudila je i djelatnost Muzeja u Solinu a u svezi stote obljetnice Tusculuma: *Slobodna Dalmacija*, *Večernji list* i *Vjesnik* 30. 7., *Glas koncila* 9. 8., *Solinska kronika* 15. 8., u svezi proslave stote obljetnice nalaza natpisa kraljice Jelene: *Solinska kronika* 15. 9., izložbe o Manastirinama: *Vjesnik* i *Večernji list* 26. 9., arheologije na Otoku u Solinu: *Slobodna Dalmacija* 15. 2., kao i u svezi manifestacije *Događanje muzeja V: Slobodna Dalmacija* i *Novi list* 5. 5. O izložbi u Muzeju uoči Dana Muzeja izvijestila je *Slobodna Dalmacija* 21. 8., o izboru ravnatelja Muzeja za dopisnog člana francuske Académie des Inscriptions et Belles Lettres: *Večernji list* 17. 7., *Slobodna Dalmacija* 18. 7., *Croatia Weekly* 24. 7., o posjeti Pape katedrali - Dioklecijanovu mauzoleju *Slobodna Dalmacija* i *Vjesnik* 5. 10., kao i HTV I program u izravnom prijenosu. *Hrvatski obzor* iz Zagreba objavio je reportažu o Muzeju 10. 10.

13. 10. održana je konferencija za tisak u Solinu u povodu pripremanja dokumentarnog filma s kompjuterskom animacijom o Saloni.

I drugi mediji ukazali su znatnu pozornost djelatnosti Muzeja, npr.: HTV I. program (20. 10.), HTV II. program - Županijska panorama (6. 3. i 6. 4.), ATV - Split (4. 10.), Hrvatski radio I. program (8. 5.), Radio Brač (5. 5.).

Vanjska suradnja

10. ožujka potpisan je protokol o suradnji Muzeja i Umjetničke akademije Sveučilišta u Splitu, te je započela i njegova djelotvorna primjena osobito u radu konzeravatorsko-restauratorske radionice.

E. Marin član je savjeta časopisa *Histria antiqua* 3/1997. (Akti skupa "Sklad u kamenu"), koji je objavljen 1998. god., te je isti predstavio 19. studenog u Puli. Član je nadbiskupskog Savjeta za katedralu i Odbora za kulturu u povodu Papina posjeta Splitu, te član Savjeta za povijesnu jezgru Splita Gradskog poglavarstva. Sudjelovao je na sastanku Comitato promotore dei Congressi Internazionali di Archeologia Cristiana u Rimu 3. ožujka. Za francusku TV II dao je izjavu na Peristilu 5. listopada, a razgovarao je za časopis *Géo*, na preporuku hrvatskog veleposlanstva u Parizu, s Agnes Gattegno 25. svibnja. Sudjelovao je u anketi o Dioklecijanovoj palači za Svjetsku banku 28. svibnja.

Branko Kirigin, muz. savj., bio je na arheološkim iskapanjima na rtu Ploča (Planka) te na rekognosciranjima makarskog primorja.

Damir Kliškić, kustos, u mjesecu rujnu u suradnji sa snimateljskom ekipom HTV-a pregledao je jamski prapovijesni arheološki lokalitet na južnoj strani otoka Hvara. Tom prilikom je snimljen materijal koji će biti prezentiran u sklopu serije "Dubine".

Ivo Donelli, viši preparator, sudjelovao je na sanaciji kamenih spomenika u Novigradu.

Stručno usavršavanje

Zrinka Buljević i Sanja Ivčević nastavile su poslijediplomski studij izradbom magistarskih radnja. Sanja Ivčević je predala magistarsku radnju "Antičke fibule iz Salone iz Arheološkog muzeja Split" na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu (mentor prof. dr. M. Zaninović, s kojim su u komisiji za obranu i doc. dr. M. Sanader i dr. B. Migotti).

Priznanja i promaknuća

U 1998. godini, E. Marin izabran je za dopisnog člana Académie des Inscriptions et Belles Lettres, Paris (26. lipnja, usp. *CRAI* 1998, II, p. 591; *Kronika Županije splitsko-dalmatinske* 8, 5. 10. 1998, p. 62), te za naslovnog redovitog profesora Umjetničke akademije Sveučilišta u Splitu (25. veljače). Uvršten je u 16. izd. *Who's Who in the World*, Marquis 1999., i u 8. izd. *International Directory of Distinguished Leadership*, Amercian Biographical Institute. Imenovan je za člana Vijeća za kulturu Hrvatske biskupske konferencije.

Opći, tajnički, knjigovodstveni i blagajnički poslovi

U 1998. god. služba općih poslova je surađivala s projektantom obnove Muzeja Vinkom Peračićem, službom nadzora i izvodačima radova na zgradi Muzeja. Služba je brinula o sigurnosti Muzeja, ispomagala je pri organizaciji

izložbi, radova na terenu, prijevozu spomenika iz Vida i slično. Vršila je popravke i kontrolu instalacija i opreme u zgradi Muzeja i preparatorskoj radionici. Redovito je održavan istočni i zapadni muzejski vrt, te lapidarij. Računovodstveni, knjigovodstveni i blagajnički poslovi izvršavani su zakonito, stručno i na vrijeme.

Tijekom 1998. god. sklopljeno je 80 ugovora o djelu, dva ugovora o otkupu novca i predmeta, dva ugovora o posudbi muzejskih predmeta, pet ugovora za tiskanje muzejskih publikacija, tri ugovora o autorskom djelu, te ugovori s tvrtkama koje su radile na obnovi Muzeja. Na temelju potpisanih ugovora s Ministarstvom kulture, dostavljena su sva predviđena izvješća. Objavljena su i dva natječaja, na kojima su izabrane Dijana Marević (bibliotekar) i Anita Marina (preparator). Sklopljeno je i nekoliko ugovora o radu na određeno vrijeme. U redovnom roku dostavljen je i prijedlog programa rada Muzeja za 1999. god. Ministarstvu kulture, Županiji splitsko-dalmatinskoj te gradu Splitu. Ministarstvu znanosti dostavljen je zahtjev za novčano podupiranje izdavanja VAHD-a. Urudžbirano je 746 dopisa, od toga je otpremljeno 335.

Nastavljen je program informatizacije Muzeja, koje financira Ministarstvo kulture. Izrađen je cjelokupni program za prezentaciju muzeja, njegovih zbirki, lokaliteta i djelatnosti na Internetu. Nabavljen je i kompjuterski program za numizmatiku NUMIZ. Od tvrtke Lavčević donacijom je dobijen kompjutor za muzejsku restauratorsko-konzervatorsku radionicu. Ista radionica opremljena je novim velikim kompresorom te kliznim željeznim vratima. Poboljšana je protuprovalni alarmni i vatrododjavni sustav za muzejsku zgradu u Splitu, dok je za arheološku zbirku u Visu postavljen novi protuprovalni sustav. Također su vršene i neophodne mjere poboljšanja zgrade Tusculum u Solinu.

Održani su sastanci Upravnog vijeća Arheološkog muzeja, sastanci Stručnog vijeća, te niz sjednica po odjelima.

V a r i a

Ravnatelj Muzeja sudjelovao je na savjetovanju "Hrvatska kulturna politika", koje je organiziralo Ministarstvo kulture i Vijeće Europe, te sudjelovao na raspravi glede arheoloških zona arheoloških muzeja i potpore znanstvenim kadrovima u muzejima (3. prosinca u Trakošćanu).

In memoriam

Bilježimo sa žalošću da je u ovoj godini, 27. lipnja, preminuo nekadašnji muzejski kustos, akademik KRUNO PRIJATELJ, član Upravnog vijeća Arheološkog muzeja Split. U velikoj izložbenoj dvorani Arheološkog muzeja održana je komemoracija 1. srpnja. Zadržat ćemo u trajnom sjećanju uglednog

i dragog znanstvenika i eruditu. Namjeravamo posebnom knjigom počastiti uspomenu Kruna Prijatelja.

Z a k l j u č a k

U 1998. godini svoj doprinos u raznovrsnim, i bogatim uspjehom, poslovima Arheološkog muzeja u Splitu iskazali su:

Odjel za arheologiju: Branko Kirigin, Maja Bonačić-Mandinić, Jagoda Mardešić, Ante Piteša, Zrinka Buljević, Sanja Ivčević, Ema Višić Ljubić i Damir Kliškić.

Biblioteka: Arsen Duplančić, Hanja Anić i Diana Marević.

Odjel općih poslova: Boško Utrobičić, Snježana Pavić, Željko Laura, Josip Radić, Slobodanka Antičić, Dragana Radačić, Dragan Šimunić, Ivica Marović, Jozo Šakić, Boris Čargo, Marija Madir, Irijana Šakić, Ante Marović, Ivica Topić, Jadranka Budiša i Đuro Požgaj.

Odjel tehničkih poslova: Branko Pender, Ivo Donelli, Ika Prpa Stojanac, Borko Vješnica, Mario Čorić, Tonći Seser, Andrija Pašalić, Darko Vukšić i Anita Marina.

Ravnatelj
Prof. dr. Emilio Marin

Prilog 1.

EMILIO MARIN, GOVOR NA OTVARANJU IZLOŽBE
MANASTIRINE U AMS 24. 9. 1998.

“Salona nam danas stavlja pred oči svoju prošlost otkrivenu iskapanjem drevnih grobova.” To su riječi kardinala Karola Woytyle, koji će do nekoliko dana, uoči 20. obljetnice svog pontifikata, kao papa Ivan Pavao II posjetiti Split i Solin, a napisane su 1976. god., u prigodi velikog jubileja 1000 godina od smrti kraljice Jelene i 1300 godina pokrštenja Hrvata. U pismu koje je u povodu XIII. međunarodnog kongresa za starokršćansku arheologiju bio uputio nadbiskupu-metropoliti mons. Anti Juriću - koji nam je učinio čast otvoriti večeras ovu izložbu, koja daje nova viđenja mjesta gdje je izvorno štovan njegov prethodnik sv. Dujam - Ivan Pavao II je naglasio ulogu arheologije u životu Crkve.

Izložba *Manastirine* ne može, naravno, biti ograničena samo na našu malu dvoranu u kojoj je ona postavljena. Nekoliko spomenika u našem lapidariju dio su Manastirina: tu je izvorna nadgrobna ploča sv. Dujma, koju smo posebno počastili u okviru *Događanja muzeja* uoči samog blagdana sveca zaštitnika Splita ove godine, tu je naš najglasovitiji spomenik - sarkofag Dobrog pastira, kojeg nažalost ne možete vidjeti (zbog još uvijek neriješenog statičkog problema sjeveroistočne kule lapidarija, on je pod skelom i pod vrećama, kao u ratno doba), tu je i prekrasni sarkofag s prikazom mita o Hipolitu i Fedri. Međutim, ne smijemo zaboraviti ni same Manastirine u Solinu. Pođite i posjetite ih! Tako smo pozvali naše sugrađane prije 15 godina: tada je znakovito obilježena 50. obljetnica smrti našeg don Frane Bulića, tada je napravljen prvi korak u stvarnoj obnovi Tusculuma, tada je započela revizija našeg najglasovitijeg starokršćanskog sklopa na Manastirinama. I evo nas, nakon 15 godina. Pođite opet na Manastirine! Nećete ih prepoznati. Između ostalog, naći ćete i ploču - koju nam je podario Branimir Marović - s isklesanim natpisom na latinskom jeziku, koji će vas podsjetiti da su se tu prije 4 godine okupili arheolozi sa svih strana svijeta, na najvećem arheološkom skupu koji je ikad održan u Hrvatskoj, i kojega *Radovi* u monumentalnom izdanju upravo ovih dana pristižu na naš stol.

Zahvalan sam Matici hrvatskoj u Sarajevu i Sinju, koje predstavljaju Veljko Paškvalin i fra Jozo Soldo, da je omogućeno da *Razgovori* o Saloni i Naroni budu i dio nas, Splitskana. Nakon otvaranja izložbe, pozivam vas da nastavimo te razgovore. Nastavimo ih u svezi s rekonstrukcijama koje po prvi put dočaravaju kako su to izgledale Manastirine u staro kršćansko doba

(sve će se to pojaviti argumentirano u hrvatsko-francuskoj knjizi krajem godine). Nastavimo ih u svezi sa Salonom i s pitanjem kako će ona izgledati u budućnosti. Nastavimo ih u svezi s Dioklecijanovom palačom i s pitanjem kakav će u budućnosti biti život Splita u njoj. Kakav će biti naš život. Razgovarajmo!

Prilog 2.

Split, 22. listopada 1998.

Klasa: 612-05/98-02/26

Ur. br.: 112-98-562

Poštovani gospodin
mr. Božo Biškupić
ministar kulture

Poštovani gospodine ministre,

U razgovorima s misijom Svjetske banke, ravnatelj Arheološkog muzeja Split, na zamolbu iz Ureda predsjednika Vlade, postigao je da je misija 14. srpnja ove godine odlučila da se predviđena sredstva banke (2,5 milijuna dolara) ulože za prezentaciju i cjelovito uređenje arheološke zone Salone, na osnovi načela koje je predočio Arheološki muzej, te je istom muzeju povjerila da izradi koncept management plana. Naknadnim događajima, zaključno sa sastankom 21. listopada, ta je odluka promijenjena.

S obzirom da je glavno pitanje koje je nametnuto - izgradnje tzv. multimedijalnog kulturnog centra - u suprotnosti s vizijom lokaliteta kakvu je zastupao Arheološki muzej, držimo nužnim upozoriti kako smatramo da izgradnja navedenog centra, u dijelu u kojem bi on imao i ulogu novog središta za posjetitelje arheološkog lokaliteta Salone, te mjesta novih arheoloških radionica, predstavlja nepotrebnu, pače štetnu investiciju. Dvojimo također i u oportunist njegovu lociranja na predloženom mjestu.

Duboko smo uvjereni da izgradnja tog centra nije za dugoročnu korist ni arheološkog lokaliteta Salone ni grada Solina, ni kulturne baštine Hrvatske.

Smatramo da je sustav koji je proteklih godina provodio Arheološki muzej Split dao očigledne rezultate, te da bi se na tim pretpostavkama trebalo nastaviti s unapređenjem arheološke zone Salone. Čini nam se da je ta arheološka zona sa svekolikim sadržajima najbolji kulturni centar za grad Solin.

Imajući povjerenja u Vašu prosudbu, bilježimo se s poštovanjem.

Ravnatelj AMS-a
prof. dr. Emilio Marin

Predsjednik Upravnog vijeća AMS-a
prof. dr. Nenad Cambi

Članovi Upravnog vijeća
prof. dr. Ivo Babić
dr. don Drago Šimundža
Snježana Pavić
Jagoda Mardešić
Ivo Donelli

Na znanje gosp. Zvonimir Hrgović, gradonačelnik Solina